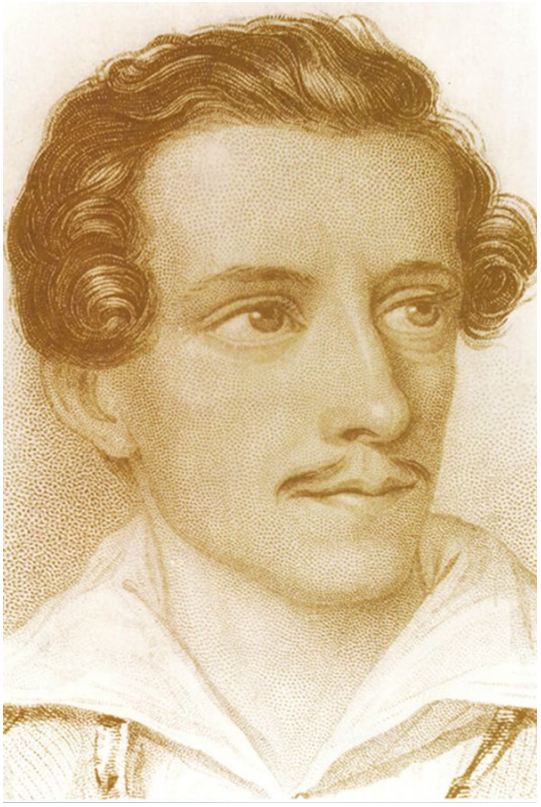
Тамара СЕНІНА

Відтоді, як Юліуш Словацький залишив земний світ, пройшло 217 років. А небо над Кременцем і далі миготить тими ж самими зірками, світить тим самим місяцем, сліпить очі тим же сонячним сяйвом… Рідне місто оточують ті ж самі засніжені Кременецькі гори, між якими і далі панує Замкова гора – «королева Бона» з мурами старого замку... У білий від снігів Кременець приходить те ж саме радісне свято Різдва, старий Новий рік… І хтось, можливо, як колись і Юліуш, «д ***ивлячись на сніг, виходить у сад, робить сніжки і кидає їх на північний вітер, як на уявну особу минулого, і засипає її сніжками…»***

В один із таких зимових днів він писав із Женеви в Кременець: ***«Найкоханіша Мамо моя! Яке довге твоє мовчання, дорога Мамо (!) зокрема тепер, коли мені так цікаво знати, чи Ти, Мамо, вже разом з Теофілями, чи досі сама проводиш довгі зимові вечори? Що ж до мене, то я ніколи ще так сумно не проводив зими. Не знаю чому, але глибше, ніж будь-коли, меланхолія і байдужість напали на мене. Усі дні проводжу вдома біля мого каміну, усі довгі вечори протягом тих двох місяців я корпів за писанням – кілька днів тому допіру скінчив мою працю… І тепер відчуваю якусь задерев'янілість… Здається, що напружене протягом цього часу***

мислення розкручується тепер, як струни якогось інструменту – і через кілька днів я повернуся до абсолютної тиші звичайного життя. Це – сумно!...»

Женева, 18 грудня 1834 року

{joomplucat:368 limit=3|columns=3}

…«Зиму маємо сувору цього року, в порівнянні з іншими роками. Три дні тому випав сніг – я тішився, як дитина, виглядом білої землі і припорошених ялин перед моїми вікнами і разом з тим мав якесь сумне почуття. Різні спомини тіснилися в моїй голові, а більш за все спомини про останнє свято Різдва Христового, коли я був в університеті…

Майже щодня, дивлячись на мій вогонь у каміні, бачу перед очима постать Мами, яка лежить увечері на малій канапі під вікном в середній кімнаті напроти розпаленої грубки. Тепер, при наближенні нового Різдва Христового, я хотів би, щоб мені хтось міг заспівати таку колядку, як я чув останнього року в Кременці. Все, що зникло в минулому, має тепер для мене ангельське обличчя і ангельський голос»…

«О! Коли б ще хоч раз почути мені мого Дідуня, що співає просту колядку в день Різдва Христового разом із слугами дому. Мені здається, я б повернувся до моєї колишньої дитячої віри, бо відчуваю біля себе якусь дивну самотність. Правда, моя Мамо, то неможливо, щоб ми колись не побачились. Родинами, мабуть, збере Бог душі в долині Иосафату, так, щоб батьки могли побачити, що сталося з їхніми бідними дітьми. Моя Мамо! Бог винагородить тебе за твою любов до сина якимось дивним і невимовним щастям»…

Женева, 5 лютого 1835 р.

Спогад про Маму, про рідних людей, про Кременець мимоволі забарвлювався для Юліуша в мінорні тони. Цей спогад був для нього особливим, бо викликав найкращі думки про минуле і наповнював його суть особливою енергетикою, сповненої особливої віри, що колись ще сюди повернеться. Відтоді пройшло більше двох століть, а місто, як і колись, не відпускає його. Не перестає зв'язувати минуле Юліуша з теперішнім днем, проводячи його через чисельні покоління в майбутнє. Мабуть тому, що утвердив себе на цій землі особливою любов'ю та ангельською вірою в невмирущість у живих стосунках із Творцем… ***«Тепер я людина, яка веде далі… від того власне пункту, до якого інші мене допровадили розпачем і красою духа…» (Париж,*** *16 квітня 1844 року).*